

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

Abonamentul

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Articolele și corespondența

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu,
str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se
înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 60 Bani pentru odată; dacă se publică de
mai multe ori se dă rabat corespunzător.
Inserțiunile se adresează ADMINISTRAȚIEI Tele-
grafului Român, Sibiu, strada 1 Mai Nr. 35.

Ștefan cel Mare

Poporul român a sărbătorit la 12 aprilie împlinirea a 500 ani de la urcarea lui Ștefan cel Mare pe tronul Moldovei.

Amintirea acestui domnitor — pe care poporul, încă în timpul vieții, l-a numit „cel mare”, „cel sfânt” este o datorie pentru toată suflarea românească. Pentru că cei 47 ani cîți a domnit asupra Moldovei sînt cei mai glorioși din istoria noastră. Atunci țara Moldovei a avut hotarele cele mai întinse, a fost cea mai bogată și mai respectată.

Pe timpul său s-au abătut cele mai mari primejdii asupra Moldovei, dar brațul său puternic le-a înlăturat pe toate cu bărbăție.

Poporul n-a cunoscut atunci odihna. Cînd nu erau lupte cu turcii sau regii vecini, se ridicau lăcașuri de închinare și cetăți de apărare.

Toți cîți ne-au rîvnit pămîntul au făcut cunoștința cu baltagul oastei moldovene. Și trebuie să spunem că nu puțini au fost dintre aceștia.

Regii poloni doreau ca domniile moldovene să fie sub ascultarea lor. Ștefan, la Codrii Cosminului, a tăiat toată oastea polonă, arătînd că poate fi liber și stăpîn pe pămîntul strămoșesc. Regelui Matia al Ungariei i-ar fi plăcut, la fel, ca Ștefan să-i fie vasal. Năvăli deci în Moldova ca să-și realizeze planul cu arma. Dar la Baia, într-o noapte de pomină, Ștefan a înmormîntat dorințele necugetate ale regelui vecin. Rănit el însuși, regele abia a scăpat cu viața pe potecile munților.

La răsărit îl supărau tătarii, cari pe vremea aceea trăiau mai mult din jaf. În mai multe rînduri Ștefan cel Mare a îngrașat pămîntul Moldovei cu trupurile lor, arătîndu-le că știe să apere ogoarele țaranilor săi și știe să pedepsească cu asprime jaful și distrugerile lor.

La miazăzi era însă răul cel mare. Turcii se întindeau ca pecinginea peste Grecia, Serbia, Bulgaria, cucerind la 1453 chiar capitala imperiului bizantin — Constantinopolul.

Pofta și lăcomia sultanilor a născut gîndul să cucerească tot apusul. Intreaga

Europă era înspăimîntată de înaintarea turcilor și de distrugerile ce le făceau.

Și moldovenii erau înfricați văzînd că turcii au pus ochii pe țărișoara lor. Pe Ștefan îl dorea inima că înaintașul său s-a învoit să molcomească pe turci plătind pungi grele de aur.

De aceea îndată ce a prins Moldova putere, Ștefan a răspuns celor ce cereau tributul: nu! — S-au mirat mult turcii de îndrăzneala moldovenilor, căci așa ceva n-au fost obișnuiți să audă.

Și a trimis atunci sultanul pe Soliman Pașa cu 120.000 ostași, ca să supună pe moldoveni și să alungă pe domn. Dar iataganul moldovean a culcat această oaste la pămînt. Pe cîmpia Vasluiului se mai văd și azi movilele unde zac trupurile osmanliilor lui Soliman Pașa.

Toată Europa a răsuflet atunci ușurată auzind de isprava moldovenilor. Credeau că i-au scăpat moldovenii pentru totdeauna de amenințarea turcească. Domnul și țara erau laudați de toți regii și principii apuseni cu cuvinte frumoase. Nici unul nu s-a grăbit însă ca să-i trimită ajutor. Iar Mohamed al II-lea, sultanul cel de pomină, venea chiar el la Moldova în fruntea a 200.000 ostași, ca să spele rușinea de la Vaslui și să pedepsească aspru țara și pe domn.

Moldovenii, puțini la număr, au fost înfrinți la Războieni, dar nu de tot. Țara nu s-a plecat, cetățile n-au fost cucerite.

Hărțuit mereu de Ștefan, înfometat și secerat de ciumă, Mohamed se retrage repede, mai mult fugind, din Moldova, fără să-și atingă țelul pentru care venise. Și cronicarii turci mai mult se vaietă decît se bucură, atunci cînd scriu despre victoria lor de la Războieni.

Așa a trăit Ștefan toată viața, cu sabia în mînă, ca să-și apere țara de lăcomia vecinilor. Numai cu cnejii de Chiev și Moscova a trăit în bune legături. Ștefan era înrudit de aproape cu ei. O soție a lui Ștefan, Evdochia, era fiica cneazului Chievului. O fiică a lui, Elena, era căsătorită cu Ivan, fiul cneazului Ivan III, întemeietorul statului rus moscovit.

Continuare în pag. 4

ILIE IOREST

Fost-a acesta om al lui Dumnezeu, mitropolit al Ardealului între anii 1640—1643 și tare apărător al dreptei credințe împotriva rătăcirii calvine.

Ierarhii Moldovei din vremea lui scris-au despre el că era născut în partea Țării Ungurești, și din copilărie dat și crescut pentru învățătura de carte în Țara Moldovei, în mănăstirea Putnei și în aceeași fiind înaintat după oarecare vreme în treapta preoției.

Întîmplîndu-se moartea arhierelui, care a fost în Țara Ungurească, în Ardeal, și pristăvindu-se din viața aceasta, au rămas creștinii fără arhieriu și fără de păstor. Ei s-au sculat și au cerut craiului unguresc Rakoczy Gheorghe, să-și pună arhieriu și le-a dat voie să-și pună pe cine voiesc. Și au ales pe acest Iorest de arhieriu și a fost hirotonit de Teofil, Mitropolitul Ungrovlahiei.

Arhieriu Ilie Iorest s-a urcat în scaunul de mitropolit al Ardealului, în toamna anului 1640, cu hotărîrea nestrămutată de-a păstra aici dreapta credință întreagă și nepătată. De aceea el n-a iscălit legămintele ce i se cereau, de-a se supune căpeteniilor calvine, din care pricină aceia îl întîmpinară de la început cu dușmănie.

Văzînd apoi el, ca păstor sufletesc, strădaniile calvinilor de-a clăti credința poporului, se puse de sfîrși curînd tipărirea Cazaniei ortodoxe începută de înaintașul său Ghenadie, în care mărturisește:

„Dreptaceea cu mila lui Dumnezeu Iorest mitropolitul văzînd acest lucru dumnezeiesc ce s-a fost început, de acel părinte mitropolit Ghenadie, foarte mi se îndulci inima și mă bucurai drept să se întărească legea creștinească și credința dumnezeiască; drept aceea cît n-a împlinit acel părinte iar eu din ce mi-a fost dăruit de Dumnezeu am împlinit cuvîntul lui Dumnezeu și ca în toate bisericile să le fie preoților de propoveduire”.

Aceasta încă a stîrnit un val de ură în sufletul vrăjmașilor săi.

Mitropolitul cunoscînd cu vremea că o mulțime de biserici din eparhia sa stau închise din lipsa de preoți, prinse a sfinți preoți din rîndurile iobagilor storși și despoiați de moșieri, scăpîndu-i de asuprime și dînd păstori sufletești poporului. Dar prin aceasta își ridică împotriva sa și nemeșimea, care se plîngea dieței împotriva lui, iar aceasta hotărî ca vlădica sub pedeapsa

Continuare în pag. 4

SAVA BRANCOVICI

S-a născut în Inăul Aradului la anul 1625 și a fost numit în botez Simeon.

Tatăl său îl învață carte, apoi își cercetă unchiul Longhin la mănăstirea Comana din jud. Vlașca și rămase la el mai multă vreme pentru învățatură mai înaltă. De aici fu chemat apoi acasă de mama sa printr-o scrisoare în care-i vestea moartea de ciumă a tatălui său Ioan, împreună cu doi frați și o soră.

Venit acasă, intră în garnizoana Inăului și se distinse prin vitejie în luptele cu Turcii. Murind protopopul Inăului, soborul eparhiei Inăului îl rugă să se preoțească pentru ca să fie el protopop. El merse cu scrisorile soborului la Mitropolia din Tîrgoviște, Ștefan.

Tocmai în ziua cînd se săvîrșea Sf. Liturghie a hirotoniei lui, se înmormînta în Inău soția sa răposată.

Sosit acasă se află văduv și pe mama sa călugărită.

În vara anului 1656 murind Mitropolitul Ardealului, Simion Ștefan, s-au adunat în sobor atît clerici cît și mireni în cetatea de reședință a Bălgradului și după multe dezbateri, pentru înalte cauze și pentru meritele sale, deși era socotit cam tînăr pentru o asemenea vrednicie, totuși toți se declarară prin alegere pentru Simion Brancovici.

Aducînd la cunoștința craiului Rakoczy Gh. II alegerea, acesta îl întări și-l trimise cu scrisorile cuvenite la voevodul Țării Romînești, Constantin I Basarab, care și dădu poruncă Prea Sfințitului Ștefan, Arhiepiscopul și Mitropolitul Țării Sale să-l sfințească mitropolit al Ardealului.

La ziua Înălțării Sfintei Cruci, în 14 septembrie 1656 s-au adunat în mitropolia din Tîrgoviște arhierii pentru a îndeplini lucrarea după rînduiala desăvîrșită. Întîi îl călugăriră sub numele Sfințitului Sava și a treia zi îl sfințiră mitropolit. Intorcîndu-se la Alba Iulia tagma preoțească l-a condus printre ei cu Litie și cîntări bisericesti și l-au introdus în biserică mitropolită în chip desăvîrșit, după ritul obișnuit și cu vrednică preaslăvire.

Craiul Rakoczy îl imputernici apoi să păstorească bisericile Grecilor, Sîrbilor și Romînilor din Ardeal, Severin, Bihor și Maramureș, săvîrșind toate cele ce sînt de chemarea sa după obicei, să tipărească și cărți în limba Grecilor, Sîrbilor și Romînilor, și să le susțină școli și să plătească darea către voevod. Tot așa îl întăriră și urmașii lui, Rhedey și Apași.

Sava s-a străduit să mențină Biserica sa în făgașul curat al Ortodoxiei strămoșești, chiar dacă aceasta îi aduce dușmănia calvinilor de la putere.

Aceștia îl ademînă pe craiul Apași Mihail să-i ceară Mitropolitului Sava să investească banii mitropoliei în școli și cărți romînești, ca prin ele să-și poată strecura învățături greșite în sufletul poporului nostru. Dar Sava înțelegîndu-le gîndul viclean, amîna împlinirea poruncii crăești.

Însă nu numai școala și cartea calvină îl ardea pe Apași, ci și lăcomia de bani. De aceea Sava spre a-l potoli, a mers în Rusia după bani. În 31 mai 1668 era în fața Țarului și-i vorbi despre asuprirea Sîrbilor, Bulgarilor și Romînilor de Turci și că dacă ar porni cineva război și aceștia asupriți ar lua armele contra procleșilor de Agareni.

În timpul cît călătorise el în Rusia, în Alba Iulia se întărise calvinismul, care avea să pornească lupta contra lui Sava, spre a-l sili ori a se pleca la calvinism ori a pleca din vîlădicie.

În 14 iunie 1674 Apași aducea la cunoștință lui Sava, vicarilor, protopopilor și preoților lui, că aflînd cum și crăii de înaintea lui imputerniciră pe superintendent, să îndrepte greșelile ce s-ar face în Bisericele Romînești, a încuviințat acest lucru superintendentului. Văzînd Sava aceasta, precum și năvala silnică a dascălilor calvini asupra Bisericii răsăritene a dreptei credințe făcu dureros sfat cu ceilalți credincioși ai legii răsăritului și aduseră la cunoștință craiului într-un glas printr-o cerere necazurile lor. Iar craiul stăpînitor chieamă la sine pe mitropolit și mergînd mitropolitul în acel sfat își făcu apărarea sa adevărată și arătînd vechile hrisoave numite privilegii, se convinge aievea că mitropolitul nu are nici decum să asculte de episcopul calvin.

Fiecare să fie păstorul turmei sale. De aceea dete craiul stăpînitor o scrisoare cu poruncă și opreliște să nu se mai răpească biserici de la episcopul de acum și de la cei ce îi vor urma. Îl asigură apoi în scris, pe cuvînt de cinste voevodală pe credinciosul său preacinstit Sava, Vlădica Romînilor, că dacă-i va păstra credința, nu va fi păgubit nici de el, nici de alții, nici în persoana sa, nici în împlinirea slujbei sale, nici în averile sale, nici acasă și nici în plăcerile lui de acasă. Dar întîmplîndu-se o răzvrătire împotriva lui Apași, în care era amestecat și fratele lui Sava, Gh. Brancovici, aceasta i-a slujit ca punct de plecare superintendentului, pentru a porni pe față luptă contra lui Sava, pe care nu-l putea suferi din cauza ortodoxiei sale neclintite. Îl acuză la Apași că nu chivernisește cum trebuie averea Bisericii și ceru să fie judecat pentru aceasta de soborul Bisericii romînești.

Soborul se adună în Bălgrad la Sinpetrul anului 1680.

Soborul compus în mare parte din laici de altă lege, îl osîndi pe Vlădica să fie destituit, apoi dat pe mina craiului să-l pedepsească.

Apași porunci să fie ridicat îndată din patul de boală, așezat pe cal și dus în temnița palatului său din Alba Iulia.

Intr-aceia mergînd craiul din Bălgrad la Iernut, așeză în carul său sub strajă de soldați pe Sava, care tot zăcea de pelagră și-l duse la Iernut.

Făcîndu-se mai bine Sava, a fost indemnat de calvini să treacă la legea lor și să se însoare, făgăduindu-i castele în schimb, dar el refuzîndu-le a suferit pentru credință.

Cronicarul povestește că pe bietul și nevino-vatul vlădică l-au scos din închisoare numai în cămașă și atîta l-au corbăcit, pînă ce a căzut cămașa și carnea de pe dînsul.

Pentru care a trebuit să moară dînsul.

Nemai auzită păginească și cumplită tiranie. În Vinț a fost bătut Sava cu toiuge în fiecare Vineri, celelalte zile petrecîndu-le în temniță. După cîteva luni, a scăpat din temniță și de bătăi, în urma amenințării ce o făcu voevodul Țării Romînești, Șerban Cantacuzino, către Apași.

Dar din pricina muncilor suferite muri curînd în aprilie 1683. Sava toate întîmplările acestea le-a pățit pentru credință.

Vredinc este dar a-l cinsti la 24 aprilie cu cîntarea:

Cela ce pentru dreapta credință ca un apostol te-ai osîrduit și pentru legea Răsăritului prigoană și temniță și moarte ca un mucenic ai pățimit, cuvioase Mucenice Sava, roagă pe Hristos Dumnezeu dreapta credință în pace s-o păzească, legea Răsăritului pururea s-o întărească și cu ea să mintuiască sufletele noastre.

Întîlnire cu credincioșii

Mînat de dorința de a cunoaște părerea credincioșilor, despre actul de unificare religioasă, săvîrșit în toamna anului 1948, mă găseam într-o comună fruntașă cu credincioși foști gr. cat. Era Dumineca a patra după Sf. Paști din primăvara anului 1949. Sf. Biserică a rînduit ca în această zi de Duminecă să se citească la Sf. Liturghie Evanghelia Slăbănogului, care timp de 38 de ani a așteptat în unul din cele 5 foisoare de lîngă lacul Vitezda să-i sosească ceasul vindecării sale.

Îndată după răsăritul soarelui, credincioșii, îmbrăcați în haină de sărbătoare veneau grupuri, grupuri, către Sf. Biserică. Se zvonise în sat, că a venit un preot de prin părțile Sibiului, care și el fusese gr. cat. și a trecut la ortodoxie. Nu-i vorbă trecuse și preotul lor la ortodoxie, nu chiar de la început — ceva mai tîrziu — dar fiindcă circulau fel și fel de zvonuri, unii credincioși stăteau nedumeriți și se bucurau că venea cineva cu vești din alte părți, să le spună ce-au făcut preoții și credincioșii foști gr. cat. de pe acolo.

Insoțit de preotul locului am început Sf. Slujbă. În timpul Utreniei intrau credincioșii în biserică unul după altul și se închinau cucernic la sfintele icoane și în fața Sf. Altar. Din felul cum curgeau credincioșii la biserică, se părea că nu sîntem într-o zi de Duminecă obișnuită, ci într-o zi de mare praznic. Slujba Sf. Liturghii a decurs în mod solemn. Cîntăreții își potriveau glasul cît se putea mai

bine, iar credincioșii cu glas domol, cîntau cu toții, răspunsurile la Sf. Liturghie.

După încheierea Sfintelor Slujbe, din fața Sf. Altar, în cuprinsul predicii le-am spus: Sf. Biserică a rînduit ca în Dumineca a patra după sf. Paști să se citească Sf. Evanghelie de la Ioan capitolul 5, verset 1—15, în care sf. Apostol ne spune cum Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, trecînd pe lîngă lacul Vitezda, între bolnavii care stăteau în cele 5 foisoare, a întîlnit un bolnav paralizat, care nu se putea mișca din pătul său, și care de 38 de ani aștepta să fie aruncat de cineva primul în lac spre a se vindeca de boala sa, „căci din vreme în vreme se pogora un înger al Domnului în scaldătoare și turbura apa și care intra mai întîi după turburarea apei, se vindeca de orice boală ar fi fost cuprins” (Ioan V—4). Mîntuitorul l-a întrebat „Voiești să te faci sănătos? Bolnavul i-a răspuns: „Doamne, dară nu am om, care să mă vîre în scaldătoare, cînd se turbura apa și de aceea pînă merg eu, altul se pogoră înaintea mea”. Iisus i-a zis: „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă!” Și îndată s-a făcut sănătos omul acela.

De bună seamă Mîntuitorul nostru Iisus Hristos din mulțimea aceea de bolnavi, a ales pe acest slăbănog, pentru că acesta în cei 38 de ani de suferință prin rugăciunile sale și prin smerenie s-a curățit de păcatele săvîrșite mai înainte.

Unii socotesc că nu e mîntuire decît în Biserica rom. catolică. Așa socotea și

Infrățiți la altarul Domnului

Nicolae Aldea (om de 62 ani) din parohia Vurpăr (Sibiu), fost consilier și episcop în biserică gr. cat. acum episcop la biserică ortodoxă, scrie următoarele despre reînțregirea bisericească:

„La marea sărbătoare a credincioșilor din Ardeal în istorica zi de 21 octombrie 1948, am luat parte ca delegat al poporului greco-catolic din parohia Vurpăr. În aceea zi solemnă și de neuitat pentru sufletul poporului românesc din Ardeal, mi-am dat seama de marele act al întregirii suferințelor care s-a pecetluit prin voința liberă a noastră de a reveni la sinul Bisericii mame păstrătoare peste veacuri a credinței adevărate în Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Intors acasă cu puteri sufletești întărite am luat hotărârea să devin unul dintre cei mai buni credincioși ai Bisericii Ortodoxe mame „să mă

fac tuturor toate” cum spune apostolul, ca împreună cu Părintele și toți oamenii de bine să consolidăm și să întărim actul cel mare al unității suferințelor în parohia noastră.

Dacă cu zeci de ani în urmă 5 familii din satul nostru am părăsit Biserica ortodoxă, trecând la Biserica greco-catolică și lipsind parohia ortodoxă de lăcașul de închinare, noi strănepoșii lor am îndreptat greșala lor revenind la sinul Bisericii mame și aducând cu noi zestre bună — sufletul nostru curat și dorința pînă la moarte de a fi cu toții una la altarul Bisericii ortodoxe a strămoșilor noștri.

Am căutat să fiu sfătuitor luminat al Părintelui Toma Nistor, credincios bun și consilier chibzuit în conducerea și administrarea parohiei noastre. Împreună cu mine și ceilalți credincioși reveniți nu numai că au devenit buni credincioși ai Bisericii ortodoxe, dar au căutat să se evidențieze prin credința și zelul cu care s-au înfrățit la altarul Domnului nostru Iisus Hristos. Și pot mărturisi că poporul din ambele parohii cercetează foarte bine sfânta Biserică. Cantorii, clopotarul și crâșnicul fostei noastre parohii au intrat cu aceleași drepturi în parohia mărită. Este o plăcere deosebită să vezi cantorii ambelor parohii cântând cu întreg poporul din Biserică și aducând laudă și mărire Tatălui Cereș pentru binefacerile revărsate cu îmbelșugare asupra noastră.

Și pe plan administrativ am căutat să întărim actul unificării prin acțiunile binefăcătoare

pe care le-am întreprins. La formarea Consiliului și Comitetului parohial, Părintele a avut toată dragostea și înțelegerea, chiar dacă parohia revenită a fost mai mică din punct de vedere numeric, locurile în Consiliul și Comitetul parohial au fost ocupate în părți egale. Și în această măsură s-a dovedit că noi nu sintem străini în parohia în care am revenit ci ne aflăm acasă la noi.”

La inițiativa Părintelui și Consiliului nostru parohial, cimitirul fostei parohii revenite a fost anexat lângă vechiul cimitir și a fost împrejmuit în întregime prin dănia și munca întregului popor. Pe locul unde altădată era pălanul de scinduri ce despărțea cimitirele și curtea Bisericii, Părintele și tineretul nostru a plantat flori ca un semn văzut al dragostei cari ne leagă unii de alții „între noi să nu mai fie decât flori și armonie”.

La alegerile parohiale parohienii m-au ales în Consiliul parohial iar Părintele și consilierii au crezut de bine să mă aleagă episcop I, cu sarcina de a conduce și administra bunurile parohiei noastre. Postul de episcop pe care-l ocup mă obligă să mă străduiesc și mai mult pentru Biserică noastră și pentru buna chivernisire a averii bisericii.

Deasupra tuturor acestor silințe și văzînd căldura sufletească de care sînt pătrunși credincioșii noștri mai am o dorință: de a putea ridica o biserică nouă și frumoasă cu toți credincioșii parohiei noastre. Acest gînd mă preocupă mereu și dacă va fi cu vrerea lui Dumnezeu și voința poporului îl vom îndeplini, ca să putem dovedi prin fapte, unitatea sufletească a poporului nostru din parohie”.

Întîlnire cu credincioșii

Urmare din pag. 2

slăbănogul din Sf. Evanghelie că nu se poate vindeca decît în lacul Vitezda. Și iată Mîntuitorul l-a vindecat în afara lacului. Biserica ortodoxă este aceea care a dat pe Hristos strămoșilor noștri. În ea l-au cunoscut ei pe Hristos și în ea s-au mîntuit. Noi, dacă am stat 250 ani la marginea catolicismului, la marginea lacului Vitezda, am dorit mereu să fim iarăși la un loc cu frații noștri romîni. Și iată acum Biserica strămoșească ne-a chemat la Ea și sîntem iarăși frați în Hristos. Rămîne să ne folosim de cele 7 taine, rînduite în vederea mîntuirii sufletelor noastre, de sfintele slujbe ale Bisericii, întru care primim puterea lui Hristos și să trăim o viață curată, după pilda Mîntuitorului, a sf. Apostoli și a Sfinților, ca să ne mîntuim.

Greco-catolici am fost numai un milion și jumătate de credincioși romîni, pe cînd ortodocși erau 12 milioane. Ce rost avea să stăm despărțiți de frații noștri, știind că strămoșii noștri, pînă la 1700 tot ortodocși au fost? N-avea nici un rost. De aceea ne-am întors acasă, la Biserica moșilor și strămoșilor noștri, dorind să ne mîntuim împreună cu toți credincioșii romîni din Biserica ortodoxă, ale cărei credințe și sfinte slujbe le-am păstrat și noi neschimbate.

La ieșirea din biserică credincioșii m-au întîmpinat, mi-au strîns mîna cu dragoste frățească și m-au asigurat că pentru ei întoarcerea la Biserica ortodoxă este un fapt încheiat pentru totdeauna, că ei sînt mulțumiți sufletește. Doar și în trecut preoții gr. cat. au slujit cu cei ortodocși la sf. maslu, la înmormîntări și la alte slujbe religioase și nimenea nu s-a gîndit că aceste slujbe nu ar fi primite înaintea lui Dumnezeu. Deci, spuneau ei, să ne strîngem cu toții în jurul aceluiasi sf. Altar, la care s-au rugat moșii și strămoșii noștri, în Biserica Ortodoxă, Biserica tuturor credincioșilor din țara noastră. Căci aceasta este voia Domnului, ca romîni să nu fie dezbrinați pentru credință, ci să fie una. Și aceasta este și spre binele poporului.

Prof. NICOLAE GEANGALAU

Glasuri din popor...

Au trecut peste opt ani de cînd credincioșii gr. cat. în frunte cu preoții lor, „s-au întors acasă”, au revenit la Biserica Ortodoxă mamă, de care strămoșii lor au fost ruși cu sila.

Bucuria unității credinței religioase s-a revărsat din belșug peste toți credincioșii. Iată o pildă din multele întîmplări în parohiile noastre.

Era în iarna lui cinci zeci și trei, cînd într-o sală de festivități din Orașul Stalin, se ținea o consfătuire pentru „pacea a toată lumea”. Printre cei de față se găsea și Birlă Ioan din Zărnești, un vrednic om, care purtase pe umerii săi peste șapte zeci de ierni, cum îi plăcea să spună. Judecata clară și înțeleaptă îl făcea să se prindă-n vorbă cu cei mulți, cari îl ascultau ca pe un bătrîn sfătos, împărtășindu-le multe învățăminte de la viață.

— „Trebuie să punem odată pace în lume, zice omul încărunțit de ani și vremi. Eu nu mai vreau să-mi pierd nepoșii, cum mi-am pierdut feciorii, pe cîmpul de bătăe. Nu vreau ca și pe alții să-i sece supărarea, ca pe mine, cînd primeam știrea că încă un fecior s-a dus, omorît de obuze și șrapnele”.

Și întorcîndu-se către preotul ce-l asculta, își drese glasul și cu ochii lucind în lacrimi își mărturisea bucuria:

— „Ce bucuroși sînt că noi romîni sîntem iarăși una în legea ortodoxă, că doar asta-i legea romînească. Dumnezeu a ajutat oamenii să dărîme dezbinarea dintre frați. Asta era de lipsă pentru poporul nostru. S-a împlinit visul înaintașilor noștri ca toți să devină iarăși fii iubii ai Bisericii strămoșești. Sînt mîndru că am văzut cu ochii mei această bucurie a Bisericii și poporului nostru!”

Și după ce răsufă odată adînc, graiul bătrînului Birlă rosti rar: „Acum cînd toți fim de aceeași Biserică, să ne luptăm să cîștigăm și pacea, ca să lăsăm nepoșilor și urmașilor o viață mai fericită, că și Dumnezeu ne chiamă la pace”.

În fața unor astfel de mărturii, eșite din adîncul simțirii credinciosului nostru, nu poți decît să rostești cuvintele Sf. Vasile cel Mare: „Iată un om, care cugetă cu folos, vorbește cu folos și-l ascultă cu folos”.

Pr. NICOLAE BIRSAN

Muncă și rugăciune

Sfîntul avă Antonie, șezînd odată în singurătate, a venit în lenevire și în multă întunecare de gînduri și zicea către Dumnezeu: „Doamne, voiesc să mă mîntuiesc și nu mă lasă gîndurile. Ce voi face în scîrba mea? Cum mă voi mîntui?” Și sculîndu-se puțin a ieșit afară și deodată a văzut pe cineva — parcă era el însuși — șezînd și împletind o funie, apoi sculîndu-se de la lucru și rugîndu-se; și iarăși șezînd și împletind funia, apoi iarăși sculîndu-se la rugăciune. Și acesta era îngerul Domnului, trimis spre îndreptarea și întărirea lui Antonie. Și a auzit pe înger zicînd: „Fă așa și te vei mîntui”.

De atunci în mănăstiri se împletește munca cu rugăciunea. Iar el auzind aceste, a căpătat multă bucurie și îndrăzneală și făcînd așa, se mîntuiește.

Așa și credinciosul în fiecare zi trebuie să muncească și să se roage. Căci amîndouă sînt date de la Dumnezeu.

Despre risipitori

Un om avea doi fii. Unul din ei și-a cerut partea de avere de la tatăl său, a plecat în țări depărtate și acolo și-a cheltuit toată averea în desmierdări. Ajuns lipsit, dorea casa tatălui său unde era belșug. S-a re-ntors și tatăl său l-a primit cu bucurie făcând ospăț...

Am tălmăcit de vre-o 25 de ori pilda fiului rătăcit când eram preot greco-catolic. Acum tălmăcesc această pildă ca preot revenit ortodox. Și o nouă lumină mi se aprinde în suflet: o înțeleg mai adânc și sub alte chipuri.

1. Creștinii sînt fiii lui Hristos. Li poartă numele. Fiul moștenește însușirile tatălui său. Creștinii au moștenit însușirile tatălui lor. Creștinii au moștenit însușirile lui Hristos. Născut

Ștefan cel Mare

Urmare din pag. 1

Dar Ștefan n-a fost mare numai în războaie. El a fost un mare om politic și un mare organizator. Dar mai mult și-a iubit țara și poporul moldovean. Blîndețea și dreptatea ce o arăta poporului sînt cele două motive care au făcut din poporul moldovean un trup și un suflet cu domnul țării. Moldovenii nu l-au trădat niciodată pe Ștefan, ci au stat alături de el în toate momentele grele prin care a trecut țara.

Aspru a fost totdeauna numai cu trădătorii pe care nu i-a scutit de ascuțișul sabiei.

Mai mare a fost însă pentru biserica noastră și viața religioasă.

Ștefan a ridicat atîtea mănăstiri și biserici cîte războaie a purtat. Mănăstirea Putna, unde-și odihnește truditul său trup, e ridicată de el. La fel Volovățul și bisericile mănăstirilor: Neamț, Bistrița, Voronețul, Taslăul și la Athos, Zografu. Apoi o mulțime de biserici risipite pe întreg cuprinsul Moldovei, ne vorbesc de evlavie acestui mare domnitor.

Ștefan cel Mare a purtat grije și de romîni ardeleni. Avînd aici două cetăți puternice — Ciceul și Cetatea de Baltă cu 60 de sate, a ridicat la Vad o frumoasă biserică, în care a fost așezat primul episcop român. Pe acest episcop îl supune bisericăse mitropolitului Moldovei, ca astfel să fie și mai strînsă legătura între frați.

Tot în timpul lui s-a înființat o altă episcopie pentru ardeleni la Feleac, lângă Cluj, pe care o ajutau cu bani și cărți dirigătorii lui Ștefan cel Mare. Așa pomenesc documentele că vistiernicul lui Ștefan, anume Isac, dăruiește o frumoasă Evanghelie episcopiei de Feleac.

S-ar putea încă multe scrie despre ce a făcut Ștefan cel Mare și oamenii săi pentru acest popor.

Așa se explică faptul că de cînd a urcat treptele tronului și pînă în vremea noastră, recunoștința romînilor n-a încetat niciodată față de acest domnitor, căruia îi datorăm în bună parte însăși existența noastră ca popor independent.

La aceasta se adaugă recunoștința Bisericii romîne pentru tot ce a făcut acest domnitor pentru ea și în special, recunoștința ortodocșilor ardeleni, cărora le-a dat un sprijin atît de mare într-o vreme destul de întunecată pentru ei.

în staul și iesle a trăit ca sărac („vulpile au vizuini, păsările cuiburi — Fiul Omului nu are unde să-și plece capul”) Fiul unui dulgher a murit pe cruce — jertfă ultimă pentru izbăvirea celor apăsăți de întunerecul păcatului. „Am venit să binevestesc săracilor, să dau vedere orbilor”... „Propovăduind Evanghelia mea în toată lumea — să nu aveți două haine, nici pungă, nici traistă. Unde veți înopți, acolo să rămîneți — căci vrednic e muncitorul de plata sa”...

— Fii devotați ai lui Hristos, milioane de oameni născuți în bordeie! Nesfîrșite coloane de muncitori săraci storși de vlagă de munca grea de pe ogoare, fabrici și mine! Lipsiți de cultură și ferecați în orînduiri sociale nedrepte, ați fost și sinteți (în Apus) mînați din urmă la abatorul interminabilelor războaie fratricide pentru huzurul și trîndăvia cîtorva exploatare. Fiii muncii, copiii umiliți ai lumii, voi cei săraci și cu duhul, carne bună pentru tunuri, răstigniți fariseilor. — Voi sinteți fiii lui Hristos!!... Ca voi a trăit Hristos, ca voi a muncit, ca voi a murit!..

2. Hristos a fost Dumnezeu și a biciuit pe nesățioși și risipitori...

Fiul rătăcit din pildă cere tatălui său partea-i de avere. Iar risipitorii lumii iau cu forța pe temei de „legi” ticluite de ei (privilegiați, moștenitori, etc.)!... Fiul din pildă ia partea lui, risipitorul lumii ia partea miilor de muncitori. 500 Ha nu-i ajung. 5000 e prea puțin. Cuprinde totul pentru el, pentru desmierdările lui... Fiul rătăcit a plecat departe căci îi era rușine să-și cheltuiască propria parte de avere între cunoscuți. Risipitorul de ieri și azi nu se sfîște să risipească în desfrînări partea miilor de exploatați, în văzul tuturor, cu o nerușinare pe care diavolul n-a cunoscut-o. Fiul din pildă își cheltuește repede averea — dar risipitorul exploatare nu-și termină niciodată banii, căci rodul muncii milioanele de muncitori e al lui. — Fiului rătăcit îi e dor de casa părintească și se întoarce, exploatarele nu, dimpotrivă, devine tot mai desfrînat.

3. Căutați textele biblice în care Mintuitorul vorbește despre dragoste și pace. Și nu puține sînt aceste texte. Dimpotrivă — sînt miezul învățăturii creștine! Dar e lămurit că dragostea și pacea nu pot exista într-o lume nedreaptă, unde risipitorii trăiesc pe spinarea celor ce muncesc!

De aceea credinciosul este alături de oamenii muncii, sprijinind munca lor pentru o viață mai bună și lupta lor pentru pace.

Risipitorii sînt înlăturați și rămîn în urmă, căci dreptatea, pacea și iubirea cuceresc tot mai mult pămîntul.

Pr. IOAN BORZA

Ilie Iorest

Urmare din pag. 1

pierderii scaunului să nu mai îndrăznească aceasta.

La neajunsurile ivite, le puse vîrf și mișcarea de răsturnare a craiului Rakoczy, care se așezase în Ardeal, dar care era așezată de voevodul Moldovei Vasile Lupu, ocrotitorul mitropolitului Ilie Iorest. Craiul își vărsă acum asupra acestuia tot focul răzbunării sale, izgonindu-l din scaun.

Ierarhii Moldovei povestesc așa izgonirea mitropolitului Iorest:

„Pe urmă după ce au trecut trei ani, a sculat Diavolul, care urăște cele bune, pe popa cel mare al craiului, anume Gheorghe Ciulai, care

Despre muncă

Munca e cea mai sfîntă și scumpă comoră de pe fața pămîntului. Ea e pîinea și cîntecul vieții. Cu ajutorul ei, țaranul răstoarnă brazdele ogorului său și aruncă sămînță sănătoasă și aleasă, în pămînt — bine muncit — ca la vară, să secere lanuri mari și întinse de holde bogate de cereale. Ea-i dă pîinea sa cea de toate zilele, lui, familiei sale și societății, din care face parte. Muncitorii din fabrici lucrează de zor, produc mărfuri multe, ca să îndestueze cooperatiile de la orașe și sate. Prin sudoarea frunții, își cîștigă pîinea zilnică omul cu brațele și omul cu carte și fac să înflorească patria lor cît mai mult posibil. Țara noastră e un vast șantier de lucru, unde muncește orice muncitor cu brațele și cu mintea, pentru a ne face viața mai bună și mai îndestulată.

Munca-i viață și cel ce lucrează este răsplătit cu belșug de roade bogate. A munci zilnic și cinstit, să-ți fie, fiule, idealul și deviza vieții pe fața pămîntului; căci în cartea Sfîntă stă veșnic scris, cu litere de aur: „Vrednic e lucrătorul de plata sa”! și ea ne poruncește astfel: — „Muncește șase zile pe săptămînă”.

Cel ce muncește are dreptul la viață și la pîinea; dar leneșul, căruia nu-i place să muncească, n-are dreptul să mănînce pîinea; căci n-a cîștigat-o el — personal, prin munca brațelor și minții sale, zilnic și cinstit.

Dragă cititorule, muncește mereu în viață, ca să ai asigurată hrana cea de toate zilele; iar sf. Apostol Pavel zice, pe bună dreptate așa: „Celce nu vrea să lucreze, nici să nu mînce”. Agonisește-ți hrana vieții prin muncă cinstită, ca să fii folositor țării tale!

Prel. de Pr. V. A. BASSARABIU

se afla în orașul calvin, în care stetea și craiul cu sfetnicii lui.

Și aceia l-a clevetit pe Iorest, arhiereul creștinilor romîni la craiul Rakoczy Gh. Și au adus mărturie mincinoase și tot ce a avut, au luat de la el și l-au legat și l-au închis în temniță, nouă luni a pătimit, fiind izgonit și cu el o mulțime de preoți creștini, nu pentru altă vină decît pentru credința creștină, voind să-i ademenească la calvinism. Și acum nu avea ce să-i facă, văzînd că ține tare și neclintit la credința sa, i-a dat craiul Rakoczy Gheorghe pentru 24 de chizeși, o mie de taleri, ca să întoarcă în grabă acești bani vistieriei crăiești și slobozindu-l să adune și să plătească pentru acei chizeși, a venit de acolo în mănăstirea sa Putna”.

Mai spun cronicarii că puse craiul pe bietul mitropolit să-i picteze cu mîinile în lanțuri, pereții palatului său și că din cînd în cînd îl scotea înaintea bisericii și a reședinței sale din Alba Iulia, unde îl bătea cu nuele pe pielea goală.

El însă, toate le-a răbdat, dar de dreapta credință nu s-a lepădat. De aceea Dumnezeu l-a mintuit din cazna cumplită, ca să se veselească iar în lumina sfîntei mănăstiri a Putnei și de acolo s-apuice apoi drumul Rusiei milostive, strîngînd daruri pentru plata datoriei celei viclene și nedrepte.

Dar Dumnezeu nu numai l-a mintuit, dar l-a miluit cu scaunul vlădicesc din Huși Moldovei, în care a păstorit pînă la capătul vieții sale.

Pentru pătimirile sale este cinstit între mărturisitorii drepte credințe, pomenirea lui săvîrșindu-se în 24 aprilie.